

Zirgiem lauku sētā visos laikos bijusi vērtība. Tagad tie saistās ar atpūtu, sportu un priecē ainavā. Zirgkopībā Latvijā nav vērojama strauja attīstība, bet tie, kuri izvēlējušies šo nozari, turpina strādāt. Zirgu audzēšana ir dārgs business un grūts darbs. Katra dzīvnieka uzturēšana gadā izmaksā līdz pat tūkstošiem eiro.

SARMĪTE FELDMANE,
teksts un foto

Raunā, Baižkalnā, garāmbraucot vienmēr redzami zirgi. "Baižkalna stalli" ir zirgkopības saimniecība, kas nodarbojas ar tūrisma, arī bērnu un pieaugušo apmācību. Savu reizi mācībās tiek paņemts arī kāds cita saimnieka zirgs.

"Strādājam. Lai kādi apstākļi, par zirgiem jā rūpējas. Skolēni, mācoties mājās, bija noguruši, labprāt nāca uz stalliem. Te nav problēmu ievērot distanci, jo katrs ir pie sava zirga, un tāpat treniņos attālums ir jāievēro," stāsta "Baižkalna stallu" saimniece Tatjana Jankovska un piebilst, ka pagājušajā vasarā jaunie jātnieki piedalījušies daudzās sacensībās, pabijuši arī Igaunijā. Bērniem, kuri trenējas, tas ir svarīgi. Patlaban treniņus apmeklē 12 bērni un jaunieši no Raunas, Priekule, Cēsīm, Smiltenes un citām apkārtnes vietām.

Vērtējot šo pavasari, stallu saimniece atzīst, ka nebija pasākumu, kuros parasti vizināja cilvēkus, ļāva jāt bērniem, nebija plašu kāzu, uz kurām aicināja, ekskursanti nebrauca, bet ikdienu nemainījās.

Patlaban saimniecībā ir 15 zirgi. Saimniece atzīst, ka agrāk lielākoties bijis ap 12. "Pērn atskrēja divi kumeliņi, šogad būs, nākamgad arī. Pērn un aizpērn izdevās pa diviem zirgiem pārdot. Šogad plānojam pārdot vienu. Katrs zirgkopis taču grib izaudzēt čempionu," pastāsta zirgkope.

■VAR PALEPOTIES. "Baižkalna stalli" saimniece un trenere Tatjana Jankovska izaudzējusi un pārdevusi daudzus zirgus.

Zirgkopība nepazūd, tā kļūst stabilāka

T.Jankovska piekrīt, ka Latvijā zirgu paliek mazāk. Pēdējos piecos gados to skaits samazinājies par vairākiem tūkstošiem. "Pārdot zirgu var gandrīz tikai uz ārzemēm, Latvijā iespēja maza. Tirgus krīzes dēļ bija pieklusis, līdzko robežas veras, parādās arī interese. Ārzemnieki grib piecus sešus gadus vecus, mierīgus, izskatīgus zirgus, ar labu raksturu. Tādus, ar kuriem var droši jāt. Līdz pieciem gadiem tie ir jāizaudzē. Gadās, kad kāds, izpētījis ciltsrakstus, grib iegādāties konkrētas ķēves un ērzelja kumeli. Latvijā tas notiek ļoti reti," pārdomās dalās T.Jankovska un uzsver, ka Latvijā laukos zirgkopība kaut nelielā mērā ir saistīta ar tūrisma.

Protams, sporta bāzēs galvenais ir sports.

Tatjana ir pārliecināta - ja ir galva uz pleciem un normāli saimnieko, viss notiek. "Protams, nav tādi ienākumi kā produktīvajā lopkopībā vai graudkopībā. Varbūt vairāk vajadzīga veiksmē, bet svarīgākais ir prast izaudzēt kvalitatīvus zirgus. Šajos gados izaudzēts daudz kumelju un gandrīz visi pārdoti," saka zirgkope.

Saimniecībā paši audzē zirgiem graudus, nedaudz arī kartupeļus, kurus pārdo, ja nepieciešams, var pabalstīt zirgkopību. "Baižkalna stalli", piesaistot finansējumu, īstenojuši divus projektus, lai iegādātos tehniku. Pamazām tiek domāts par vēl vie-

nu, lai varētu iegādāties traktoru.

Tūlīt pēc Jāņiem sāksies siena laiks, kas vienmēr ir saspringts. Ir vēl viens liels darbs - "Baižkalna stallu" saimnieki atjauno veco muižas stalli, kuram šogad 110 gadi. Tiek uzlaboti zirgu boksi, iekārtota telpa jaunajiem jātniekiem atpūtai, ierīkota telpa zirglietām. "Atjaunojam arku, caur kuru var ienākt bruģētajā pagalmā. Tiks uzstādītas lielas dekoratīvās vāzes. Vecie akmeņi labi saglabājušies. Vecajam ir savs šarms," teic Tatjana un uzsver, ka profesija un nodarbošanās izvēlēta mūžam. Arī vecākā meita Margarita domā par darbošanos ar zirgiem.

"Līgatnes zirgi" ir neliels stallis kļusā meža ielokā Līgatnes pagas-

tā. Saimniece Madara Braslava atzīst, ka aizvadītā ārkārtējā situācija devusi iespēju, tiem, kam patīk zirgi, kuri trenējas, vairāk laika būt kopā ar dzīvniekiem. Patlaban tiek aprūpēti 14 zirgi. Tie ir gan saimnieces, gan citu privātie zirgi, kuri tiek turēti Līgatnē. "Īpašnieki biežāk brauca pie saviem zirgiem, jaunieši trenēties. Visam bija vairāk laika," teic Madara un pauž gandarījumu, ka pamazām atsākas sacensības, arī pašiem iecerētas treniņusacensības.

Vērtējot zirgkopības nozari, līgatniete uzsver: "Tās nākotni vērtēju pozitīvi. Beidzot tiek sakārtoti ciltsdarba jautājumi. Latvijā audzētie zirgi kļūst aizvien augstvērtīgāki. Daudzi no tiem guvuši labus panākumus pasaulē. Tie, kam ir zirgi, saprot, ka jāveido labi ganāmpulki. Tiek iesaistīti treneri. Ne tikai vietējie, arī no ārzemēm," stāsta zirgkope un trenere. Madara uzsver, ka zirgkopji arī sāk novērtēt savu darbu. Pirms gadiem Latvijā audzētie zirgi tika pārdoti ļoti lēti.

Arī "Līgatnes zirgi" regulāri pārdo kādu izaudzēto zirgu. "Taču mums zirgkopība vairāk ir veselīga dzīvesveida popularizēšana. Jāmāk kopt zirgus. Strādājam, lai dzīvnieki justos labi un jātnieki būtu apmierināti," saka Madara Braslava.

Liepas pagasta "Bokalderu" stallu saimniece Evija Brauna - Upīte uzsver, ka zirgkopji, lai kādi laiki vai krīzes, vienmēr ķepurojas. "Tiem, kuri saimnieko tālāk no Rīgas, iespējas ir daudz mazākas. Priecājos par katru, kurš nāk trenēties," saka zirgkope un trenere un ar gandarījumu piebilst, ka pēdējā laikā interese par zirgiem palielinājusies. Sacensības jauniešiem jātniekiem tiek rīkotas arī uz vietas. Evija pastāsta, ka viņu saimniecība ir neliela un nevar atļauties gan maksāt biedru naudu federācijai, gan iegādāties nepieciešamo, lai brauktu uz sacensībām. "Ļoti noderētu atbalsts nozarei. Ieteikums - rakstīt projektus un tā piesaistīt finansējumu - arī nav tik vienkārši izpildāms. Lai izaudzētu zirgu, vajadzīgs laiks. Par cik var pārdot, situācijas dažādas, pārpircēji samazina cenas. Pamazām paši kļūstam gudrāki," pārdomās dalās liepēniete Evija Brauna - Upīte un uzsver, ka zirgi ir viņas vaļasprieks, sirdslieta un darbs. □

Piesakās vairāk

Vēl līdz 30. jūnijam lauksaimnieki var pieteikties platību maksājumiem ar kavējuma sankciju - iesniegumu pieņemšanas termiņš, kas iepriekšējos gados bija 22.maijs, šogad ārkārtējās situācijas dēļ tika pagarināts līdz 15.jūnijam. Lauku atbalsta dienests (LAD) līdz 15.jūnijam dienesta Elektroniskajā pieteikšanās sistēmā saņēmis 57 958 iesniegumus platību maksājumiem bez kavējuma sankcijām, kas ir par 1,9% vairāk nekā pērn šajā laikā, ziņo LETA.

Pēc pāris nedēļām varēs pateikt, par kādu kopējo atbalsta summu saņemti pieteikumi, jo tagad šie dati ir ļoti provizoriski.

LAD klientiem ārkārtējās situācijas laikā nesniedza konsultācijas klātienē, bet klienti palīdzību vienotā iesnieguma aizpildīšanā, kā arī pieteikuma iesniegšanā varēja saņemt pa tālruni. No 10.jūnija LAD atsācis klientus pēc iepriekšēja pieraksta apkalpot arī klātienē. □

Sagatavojuši
SARMĪTE FELDMANE

Kooperatīvi - veiksmes stāsts

Atzītie lauksaimniecības kooperatīvi Latvijā arī pagājušajā gadā turpinājuši kāpināt kopējo neto apgrozījumu.

Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācijas (LLKA) izpilddirektore Linda Uzkalne uzsver, ka tas ir apliecinājums kooperatīviem kā efektīvākajam sadarbības modelim reģionos, kas mazām un vidējām saimniecībām palīdz attīstīties.

Pērn 51 atbilstīgā kooperatīva kopējais neto apgrozījums palielinājies no 436 miljoniem eiro līdz 450,51 miljoniem eiro salīdzinājumā ar gadu iepriekš. Turklāt pieaugums vērojams gan piena, graudu, augļu un dārzeņu,

gan arī gaļas, mājražotāju un meža nozares kooperatīviem. Lielākais pieaugums ir graudu nozarē.

"Galvenie ieguvumi, iestājoties kooperatīvā, ir nodrošināts tirgus, iespēja pārdot produkciju par augstākām cenām un iegādāties saimniekošanai nepieciešamo par būtiski zemākām cenām. Zemnieku izpratne par kooperācijas nozīmi palielinās," saka Linda Uzkalne un atgādina, ka zemnieka uzdevums ir izaudzēt produkciju, bet pārdošanai ir cita nozare un te nāk talkā kooperatīvi.

Lauksaimnieku un mežsaimnieku kooperācija pēdējo divdesmit gadu laikā ir stabili attīstījusies gadu no gada. Ja 2018. gadā kooperatīvos bija 4846 juridiskas un fiziskas personas, tad 2019. gadā kooperatīviem bija pievienojušies jau 5108 lauk-

saimnieki un mežsaimnieki.

"Kamēr valstī kopumā lauksaimnieku skaits ar katru gadu samazinās, kooperatīvu biedru skaits pieaug. Kooperatīvos ir saimnieki ar 20 un vairāk gadu stāžu kooperācijā, un atšķirībā no daudziem citiem, kurus ietekmē neražas gadi un citi ārējie apstākļi, viņi pelna katru gadu. 20 gadus strādā un ir kļuvuši par miljonāriem. Ja viens ar diviem kartupeļu maisiem tirgū nebūsi jaudīgs, tad, šos divus maisus pievienojot kooperatīva biedru maisiem, tas būs pavisam cits spēks un jauda. Kooperatīvs nozīmē stabilitāti un peļņu ilgtermiņā," uzsver LLKA valdes priekšsēdētājs Indulis Jansons.

Visstraujākais biedru skaita pieaugums ir mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvos - no 536 biedriem 2018. gadā pērn jau 760. Ziemeļeiropas meža

īpašnieku pieredze liecina, ka kooperācija gadu desmitiem ir galvenais privāto mežu apsaimniekošanas paņēmieni, Zviedrijā un Norvēģijā katrs trešais meža īpašnieks koksni pārdo un mežsaimnieciskos pakalpojumus iepērk caur kooperatīvajām sabiedrībām.

"Meža īpašniekam nav nekā riskantāka, kā atrast sludinājumu - pārkam cirsmas, un zvanīt uz šo numuru -, jo ir tik viegli nonākt spekulantu nagos. Savukārt kooperatīvs ir uzņēmums, kas pieder pašiem meža īpašniekiem, un paši organizējam to, kas mūsu biedriem varētu būt mežā nepieciešams, sniedzam konsultācijas," skaidro kooperatīvās sabiedrības "Mežsaimnieks" izpilddirektors Grigorijs Rozentāls.

Sagatavojuši
SARMĪTE FELDMANE